

ambiguo illorum vsu tam certa difficultate velle ariolari, Pars non parua insaniae est. Sed duo bis sufficiet ad antiquorum monumenta intelligenda describere, quibus notis quibuscumque nominibus Romani ac ceterae nationes numeros suos significauerint, & si Latine contingat eis uti velle, ponderibus & pecuniis illorum etiam veteris: quoniam ad omnem maximam exprimendam quantitatem sufficiunt. Velle autem in hac numerosa nostrorum sectione Romanis vocibus librum suum circumscribere, eius est qui artis huius nec magnitudinem intelligit, nec difficultatem: cuius forsitan ut puto non tanta illorum tempore cognitio fuit, aut certe non tradita. Sed quid mirum, cum e Romanis primus Philosophiam, quae longe est Arithmetica facilius, Cicero magno labore in condendis nominibus absumpto, professus sit. Nobis itaque non tam curiosè loqui Latine est necessarium, quam cauere ne barbarè: notis igitur scribemus numeros, scientes quod circuli in primo à sinistra loco, ex dictis, nullus est vsus.

CAPVT IV.

De Additione integrorum.

Additio numerationi proxima est, atque ita annexa, ut utraque alterius portio esse videatur: nam quid aliud est numerare, quam scire addere unitatem numeros, & rursus quid est additio aliud, quam numeratio, nam si dicam septem & quatuor faciunt undecim, additio est, at si dixerò septem octo nouem decem undecim numeratio est. Igitur additio non nisi intermediis silentibus, est numeratio, & numeratio est additio non repentina sed successiua.

2 Oportet autem in his quatuor operationibus quae sunt additio, subtractio, multiplicatio, & diuisio hoc scire, quod vicissim vna altera demonstrat additio subtractionem, & subtractio additionem, & rursus diuisio multiplicationem, multiplicatio diuisionem: vna illarum igitur peracta, licet per reliquam experiri, an sine errore peregeris: & haec est experientia prima, quam vulgares probationem vocant. Alter modus est, ut denuo eadem operatio repetatur, tertius experiendi modus sit per subtractionem: conari autem oportet tum in his, tum in aliis operationibus, experientiae assuescere, namque in principio error paruus, magnus euadit in fine.

3 Est autem commune additioni, & subtractioni, tum multiplicationi, ut diligentissime notae notis e directo subiiciantur: numeri numeris, decani decanis, centeni centenis, milleni millenis atque ita versus sinistram continenter procedendo, nec cur iocus in hoc eris, cum modica con-

fusio, magnum plerumque errorem parere soleat. De diuisione autem suo loco dicere curabimus.

4 In omni autem operatione praeter progressionem, tabula vna simplicium numerorum vsque ad decem est necessaria: vberiores tamen, & ad centum vsque perfecimus in numeratione: altera fiet, quae & diuisioni & laterum extractioni, & multiplicationi pariter inferuiet, nunc quae additioni & subtractioni communis est subiicietur.

10.	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.	1.	0
11.	10.	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.	1
12.	11.	10.	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2
13.	12.	11.	10.	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3
14.	13.	12.	11.	10.	9.	8.	7.	6.	5.	4
15.	14.	13.	12.	11.	10.	9.	8.	7.	6.	5
16.	15.	14.	13.	12.	11.	10.	9.	8.	7.	6
17.	16.	15.	14.	13.	12.	11.	10.	9.	8.	7
18.	17.	16.	15.	14.	13.	12.	11.	10.	9.	8
19.	18.	17.	16.	15.	14.	13.	12.	11.	10.	9
20.	19.	18.	17.	16.	15.	14.	13.	12.	11.	10

Vsus igitur huius tabulae in additione est, ut numeros iungendos in lateribus inuenias, & cum quem in communi concursu eorum reperies coniunctum ex illis dicēs. Exemplum volo iungere septem & nouem, quare septem in superiore tabulae parte, & nouem in latere dextro, vel nouem in superiore linea, & septem in dextro latere, & in communi concursu utrobique reperio sexdecim: dico igitur nouem & septem iunctos sexdecim efficere. Assuescendus est autem qui discit tamdiu tabulae vsui, donec omnes numeros simplices ad decadem vsque iungere absque meditatione nouerit, aliter autem si docere additionem sine huius memoria coneris, operam perdes: memento autem circulum addendo, nihil prorsus augere, ut nec minuendo minuire.

5 His visis ad rem denuo accedamus. quae facilis est, cum numeros ut decet descripseris seu binos, seu ternos, seu plures colliges, à dextra inchoando primas litteras, (nam & hoc nomine notas vocamus) e si infra decem numerus collectus constiterit, deducta linea numerus collectus & directo primarum litterarum subscribe-tur: si autem decem aut viginti aut triginta aut aliam decadem ad vnguem impleuerit, circulum subscribe, loco primarum notarum: numerum autem decadem tanquam simplicem retine, ut pro decade unitatem, pro viginti duo, pro triginta tria, atque ita pro centum & viginti duodecim, pro centum & quinquaginta quindecim, transferque hunc numerum ad notas secundo loco versus sinistram existentes, & collige eum cum illis. Quod si ab initio ultra decades numerus aliquis simplex superfuerit, illum sub notis primo loco & sub virgula pone: numerum autem decadem ipsarum tanquam simplicem cum notis secundo loco existentibus collige, & si minus fuerit aggregatum denario, repone illud secundo